

eduresourceza.com

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2023

PUNTE: 80

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings.

AFDELING A:	Leesbegrip	(30)
AFDELING B:	Opsomming	(10)
AFDELING C:	Taal	(40)

2. Beantwoord AL die vrae.
3. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
4. Trek 'n streep na elke afdeling.
5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
6. Laat 'n reël oop na ELKE antwoord.
7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinkonstruksie.
8. Beplan jou tyd só:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	20 minute
AFDELING C:	50 minute
9. Skryf netjies en leesbaar.

7	In 2019 is Tannie Poppie van Touwsrivier amptelik uitgenooi om haar beroemde roosterkoek by 'n fietswedren in Italië te gaan bedien. Roosterkoek, of askoek, is deel van die Nama-kultuur en die mense van die Noord-Kaap is baasbakkers van hierdie gereg.	35
8	Potjiekos is byna sinoniem met die Vrystaat. Dit is deel van hulle geskiedenis en hulle erfenis. In sy liedjie, <i>Potjiekos</i> , sing Anton Goosen dat hierdie gereg selfs op die Groot Trek was. Daar is nie net een resep vir potjiekos nie; daar is baie resepte. Jy kan 'n potjie met seekos maak of een heeltemal sonder vleis. In die Vrystaat kan jy egter nie verkeerd gaan met 'n pot vol lamsvleis, groente, knoffel en lekker rooiwijn nie.	40
9	Mpumalanga spog met pragtige natuurskoon en ook met sorghum. Dit is 'n graansoort wat in moeilike weersomstandighede kan groei en word gebruik om 'n pap te maak wat met melk bedien word. Hulle gebruik dit ook om bier te maak.	45
10	Limpopo is in die verre noorde van ons land. Hierdie provinsie is bekend vir sy platteland. Daarom kan 'n mens verstaan dat die eetgoed in hierdie provinsie meer natuurlik van aard is. Baie mense mag dalk nie van mopaniewurms hou nie, maar dié beenlose lekkerny is nie net ekonomies nie, dit bevat ook drie keer meer proteïene as beesvleis.	50
		55
11	Dan is daar ook baie gewilde geregte wat oral in ons land geniet word. Die melktertresep het in die 1600's saam met die Nederlanders in die Kaap aangekom. Vandag word hierdie lekkerny met kaneelsuiker landwyd geniet. En wat is lekkerder as 'n vars vetkoek met maaltvleis of stroop? Dis net glad nie bedoel vir mense wat op 'n dieet is nie.	60
12	Party van ons grootste gunsteling is selfs in die buiteland gewild. Biltong word van beesvleis of wildsvleis gemaak en met speserye gegeur. En ... jy sal dit op rakke in Nederland en Nieu-Seeland ook kry.	
13	Jy is wat jy eet, word daar gesê. Die beste manier om mense te leer ken, is deur kos. In Suid-Afrika beteken lekker eet dikwels ook lekker kuier!	65

[Verwerk uit [google](#), [wikipedia](#), e.a.]

LET WEL:

- Beantwoord AL die vrae.
- Skryf net die vraagnommer en die antwoord neer.

- 1.1 Noem EEN voorbeeld van Suid-Afrikaners se smulkos, soos dit in die subtitel van hierdie artikel gegee word. (1)
- 1.2 Watter organisasie het onlangs 'n ondersoek gedoen om uit te vind watter kosse eie aan Suid-Afrika is? (1)

- 1.3 Skryf EEN woord uit paragraaf 1 neer wat dieselfde beteken as "eie" aan Suid-Afrika (paragraaf 2). (1)
- 1.4 Die *gatsby* is 'n gereg wat uit Engeland kom.
Motiveer waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)
- 1.5 Wat kan jy in die plek van Russiese wors gebruik as jy 'n *gatsby* wil maak? (1)
- 1.6 Waarom is 'n *gatsby* waarde vir jou geld? (1)
- 1.7 Waar het die Natalse werkers gewerk wat jare gelede met die *bunny chow* begin het? (1)
- 1.8 In KwaZulu-Natal **kraai** die *bunny chow* **koning**. (Paragraaf 4)
Sê hoe word die vetgedrukte woorde hierbo figuurlik bedoel. (1)
- 1.9 "Shisanyama het hierdie braai-ding 'n bietjie verder gevoer." (Paragraaf 5)
Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.
Die mense het met *shisanyama* begin omdat hulle (meer vleis wou verkoop/
meer mense na Gauteng wou lok). (1)
- 1.10 In watter opsig is die twee geregte van Noordwes en die Oos-Kaap dieselfde? (Paragraaf 6) (1)
- 1.11 Wat word roosterkoek ook in die Noord-Kaap genoem? (1)
- 1.12 Watter sanger het 'n liedjie oor potjiekos gemaak? (1)
- 1.13 Waaruit lei ons af dat potjiekos al eeue lank deel van ons koskultuur is? (1)
- 1.14 Noem EEN ding waarvoor die mense in Mpumalanga sorghum gebruik. (1)
- 1.15 Almal hou dalk nie van mopaniewurms nie, maar in Limpopo is dit 'n lekkerny.
1.15.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.
Mopaniewurms is (nadelig/voordelig) vir mense wat dit eet. (1)
1.15.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.15.1. (1)

1.16 Ons lees in die teks van die geregte wat ons in die verskillende provinsies kry.

Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by die gereg in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–F) langs die vraagnommers (1.16.1 tot 1.16.5) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.16.1	<i>mogudu</i>	A	In die Vrystaat gebruik hulle veral lamsvleis vir hierdie gereg.
1.16.2	roosterkoek	B	Hierdie is 'n heerlike kerriegereg van die Wes-Kaap.
1.16.3	potjiekos	C	Ons kry hierdie gereg net in Gauteng.
1.16.4	melktert	D	Hierdie gewilde gereg het naam gemaak oorsee.
1.16.5	bobotie	E	Dié gereg neem lank om voor te berei.
		F	Die Nederlanders het hierdie gereg na ons land toe gebring.

(5 x 1)

(5)

1.17 Waarom was dit 'n slim idee van LekkeSlaap om hierdie inligting oor Suid-Afrika se kos aan die publiek bekend te maak?

(1)

1.18 "Jy is wat jy eet, word daar gesê." (Paragraaf 13)

Stem jy met hierdie stelling saam? Motiveer jou antwoord.

(1)

1.19 Waarom pas die woord "kuierkos" so goed by die inhoud van hierdie artikel?

(1)

TEKS B: TV-GIDS

Bestudeer die gids hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

JOU TV-GIDS SABC 2 en VIA Maandag 27 November 2023

H	Herhaling	O	Omnibus (herhaling van 'n paar episodes in die reeks)	★	Flieks
----------	-----------	----------	---	----------	--------

SABC 2			VIA		
	07:00	Morning Live <i>Bly ingelig met die nuus en ander sake van die dag</i>		13:00	Musiekpaniek <i>Musiekvasvra</i>
O	08:30	Good People	H	17:00	Stoofstories met Marinda <i>Seisoen 1</i>
	13:00	Stand Up South Africa <i>Sangkompetisie waar familie-duo's met mekaar kompeteer</i>		18:00	Wys my 'n Huis <i>Opwindende reeks vir mense wat huis wil koop</i>
	18:30	Nuus (Afrikaans)	H	20:00	Konings van Kitskos <i>Alvin Bruinders en Gerhard Steyn reis deur SA om die beste 'burger' te vind. Seisoen 7</i>
	20:00	Nuus (Sesotho/Setswana/Sepedi)	H	23:00	Kies die lewe <i>Met Ivor Swartz; gee jou die kans om te praat en raad te vra oor emosionele sake</i>
★	20:30	Fiela se Kind <i>2019. Familiedrama 120 min. Met Zenobia Klopper en Wayne Smith</i>			

[Verwerk uit verskeie gidse en [Google](#)]

1.20 Waarom is daar 'n ★ in die gids langs *Fiela se Kind* geplaas? (1)

1.21 Hoe weet ons dat daar van 08:30 af 'n paar episodes van *Good People* op SABC 2 uitgesaai word? (1)

1.22 Kies die KORREKTE ANTWOORD om die sin mee te voltooi. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.22) neer.

Uit hierdie prentjie kan ons aflei dat die man raad nodig het oor ...

- A die plek waar hy sy bestuurderslisensie kan hernu.
- B die universiteit waar hy aansoek moet doen.
- C die probleme tussen hom en sy geliefde.
- D die nuwe huis wat hy wil koop.

1.23 Waarom pas die prentjie by die spesifieke program? (1)

1.24 Waarom is dit beter om na SABC 2 as na Via te kyk indien jy wil weet wat elke dag in die wêreld rondom jou gebeur? (1)

1.25 Verduidelik waarom die uitleg van hierdie TV-gids gebruikersvriendelik is. (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING

Lees die teks hieronder en voer die instruksies uit.

VRAAG 2

Selfone is niks vreemds nie, maar daar is 'n paar **vreemde feite oor selfone**.

INSTRUKSIES

1. Som SEWE VREEMDE FEITE OOR SELFONE in jou EIE VOLSINNE op.
2. Skryf die feite puntsgewys neer.
3. Nommer die feite van 1 tot 7.
4. Jou opsomming mag nie langer as 70 woorde wees nie.
5. Dui die korrekte getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

TEKS C

VREEMDE FEITE OOR SELFONE

Vandag gebruik miljarde mense wêreldwyd selfone om te kommunikeer. Hier is 'n paar vréemde feite oor selfone.

Ons sien taxi's om elke hoek en draai in Suid-Afrika. Dan is dit moeilik om te glo dat daar meer selfone in Suid-Afrika is, as wat daar taxi's, televisiestelle en radio's saam is. Mense raak ongelukkig as hulle nie hulle selfone kan gebruik nie. Dan kan 'n mens verstaan dat die meeste mense 110 keer per dag op die een of ander manier hulle selfone gebruik.

Mense sit hulle selfone orals neer sonder om daaroor na te dink. Dalk sal mense versigtiger wees as hulle weet dat daar 19 keer meer bakterieë op selfone as op toilethandvatsels is.

Dit is duur om 'n selfoon te besit en te gebruik. Die hoogste bedrag op 'n selfoonrekening was dié van Celina Aarons van Florida. Sy het in 2011 'n rekening van 201 000 dollar gekry. Daar word duisende selfone gesteel. Tog hou 'n juwelier in Hongkong die rekord vir die 6 576 diamante wat op 'n selfoon aangebring is.

Kan jy glo dat mense selfone ook vir 'n sport gebruik? Inderdaad. In Finland is selfoongooi nou 'n amptelike sportsoort.

Een van die probleme wat selfoongebruikers dikwels het, is dat hulle nie hulle selfone kan laai nie. Wetenskaplikes van die Bristol Robotics Laboratory in Engeland het 'n oplossing hiervoor gevind: daar is 'n manier om selfone met urine te kan laai.

Net wanneer jy dink jy het nou alles gehoor, is daar nuwe, vreemde feite oor selfone.

[Verwerk uit af.kuzminykh.org en af.inditics.com]

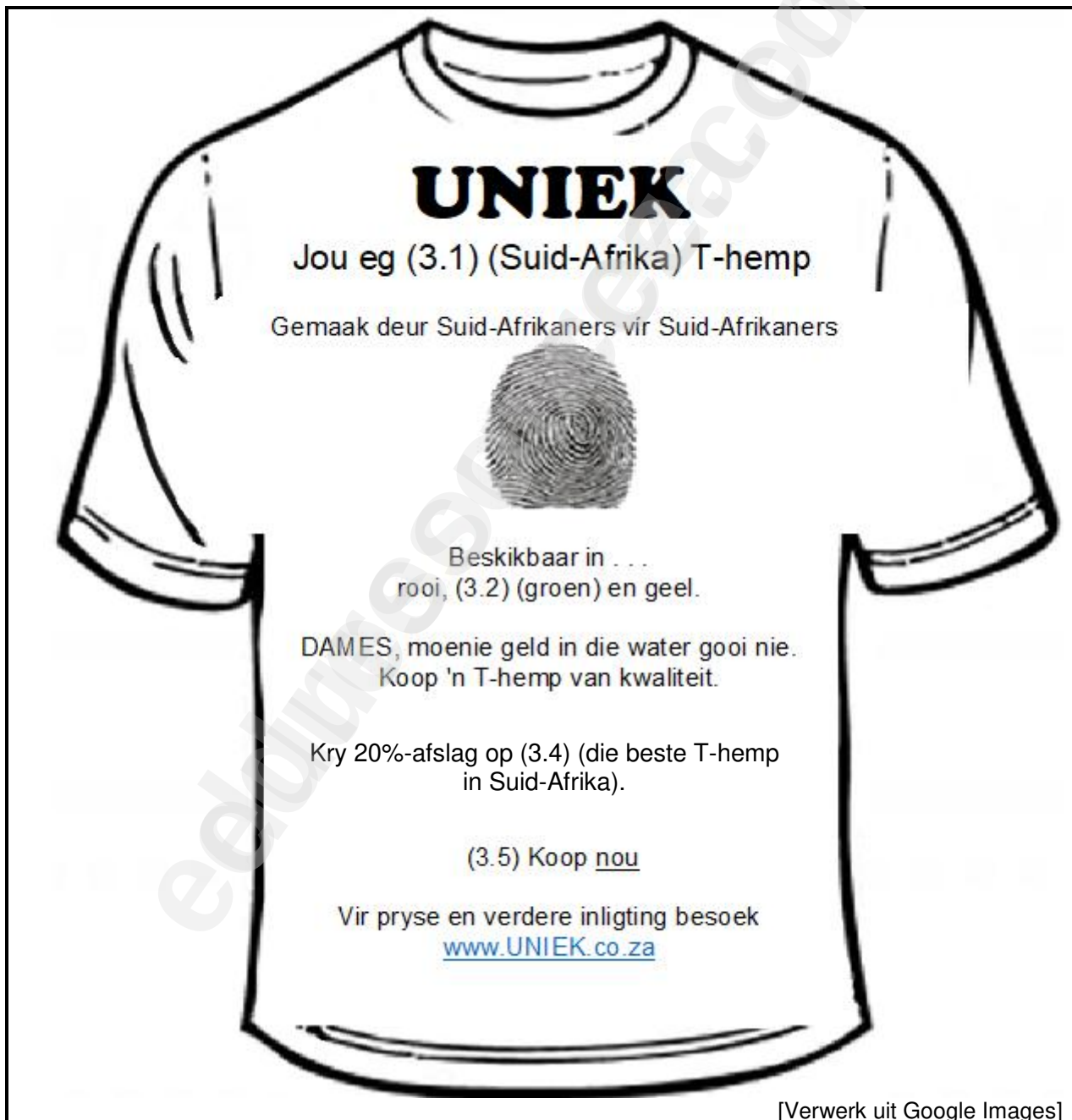
TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

VRAAG 3: ADVERTENSIE

- Die taalvrae wat volg, is op die advertensie (TEKS D) hieronder gebaseer.
- Die nommering in die advertensie verwys na die nommer van die vraag wat beantwoord moet word.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

TEKS D

3.1 Gee die KORREKTE VORM van die woord tussen hakies.

Jou eg (Suid-Afrika) T-hemp!

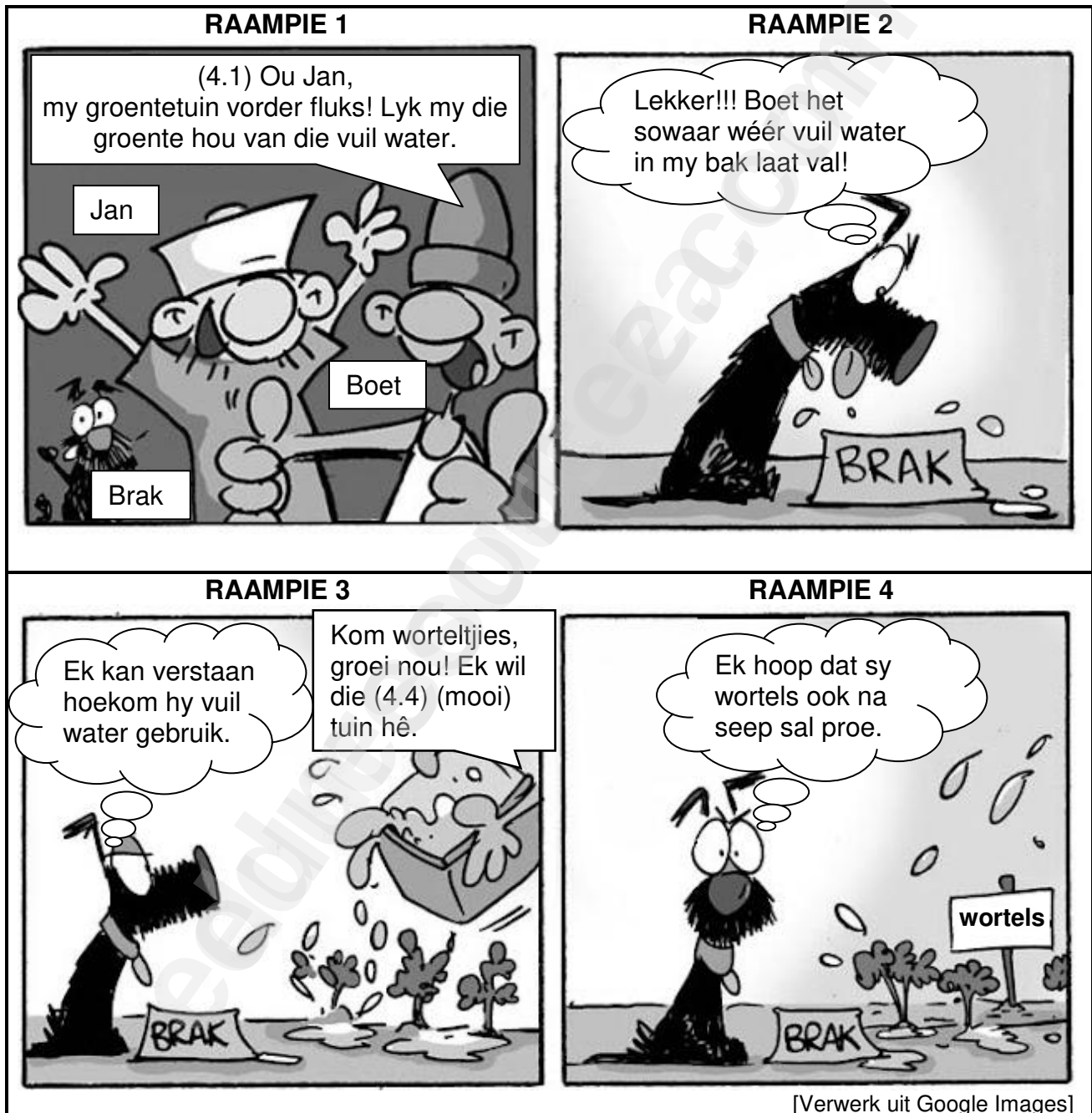
(1)

- 3.2 Gee die INTENSIEWE VORM van die woord tussen hakies.
Beskikbaar in ...
rooi, (groen) en geel! (1)
- 3.3 Kies die KORREKTE ANTWOORD om die sin mee te voltooi. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.3) neer.
Dames word in die advertensie gestereotipeer as mense wat ...
A geld nie slim gebruik nie.
B geld op onnodige dinge bestee.
C tyd mors om na winskopies te soek.
D nie die pryse van produkte dophou nie. (1)
- 3.4 Kry 20%-afslag op die beste T-hemp in Suid-Afrika.
Waarom is die onderstreepte gedeelte **nie** 'n FEIT **nie**? (1)
- 3.5 Koop nou
Gebruik enige advertensietegniek om die onderstreepte woord meer trefkrag te gee. (1)
- 3.6 Waarom is die gebruik van die vingerafdruk effektief as jy na die naam van die produk kyk? (1)
- 3.7 Waarom, dink jy, word die produk in die vorm van 'n T-hemp geadverteer? (1)
- 3.8 Watter EEN woord gebruik die adverteerder om vir die leser te sê dat 'n mens die T-hemp vir 'n lang tyd sal dra? (1)
- 3.9 Die pryse is net op www.UNIEK.co.za beskikbaar.
3.9.1 Watter groep mense, dink jy, word hierdeur uitgesluit? (1)
3.9.2 Waarom, dink jy, sal hierdie uitsluiting die adverteerder se besigheid benadeel? (1)
- [10]

VRAAG 4: STROKIESPRENT

- Die taalvrae wat volg, is op die strokiesprent (TEKS E) hieronder gebaseer.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

TEKS E

- 4.1 Skryf die sin hieronder in RAAMPIE 1 in die INDIREKTE REDE. Gebruik **dat** in jou antwoord.

Boet sê vir Jan: "My groentetuin vorder fluks."

Begin só: Boet sê vir Jan dat ...

(1)

- 4.2 Hoe kan ons in RAAMPIE 1 sien dat Boet tevrede is met sy groente wat so mooi groei? Noem TWEE visuele tekens. (2)
- 4.3 Kyk na RAAMPIE 2.
- 4.3.1 Kies die KORREKTE ANTWOORD om die sin mee te voltooi. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.3.1) neer.
- Met hierdie woorde is Brak ...
- A eerlik.
 - B sarkasties.
 - C gehoorsaam.
 - D entoesiasties. (1)
- 4.3.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 4.3.1. (1)
- 4.4 Gee die OORTREFFENDE TRAP van vergelyking van die woord tussen hakies.
- Ek wil die (mooi) tuin hê. (1)
- 4.5 Kies die KORREKTE ANTWOORD om die sin mee te voltooi. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.5) neer.
- Kom worteltjies, ... (RAAMPIE 3).
- Hierdie verkleinwoord sê dat die wortels nog klein is. Dit sê ook dat Boet
- A nie aandag gee aan die ander groente in sy tuin nie.
 - B baie vir sy groentetuin omgee.
 - C daarvan hou om wortels te eet.
 - D geld uit sy wortels wil maak. (1)
- 4.6 Kyk na hoe Boet sy wortels natgooi. (RAAMPIE 3 en RAAMPIE 4)
- Waarom kan 'n mens verstaan dat daar vuil water in Brak se bak beland het? Gee EEN visuele rede. (1)
- 4.7 Kyk weer na Brak se gedagtes in RAAMPIE 3 en RAAMPIE 4.
- Waarom is Brak se gedagtes ironies? (2)
- [10]**

VRAAG 5: ARTIKEL EN PRENT

- Die taalvrae wat volg, is op die artikel (TEKS F) hieronder gebaseer.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

5.1 Lees die artikel en beantwoord die vrae.

TEKS F: ARTIKEL

SOETE SUKSES VIR DIE NDLOVU JEUGKOOR MET HULLE EIE LIEDJIE

Die Ndlovu Jeugkoor het in 2009 begin. Dit bestaan uit 30 (5.1.1) (koorlid). Dit is hoofsaaklik tieners en jongmense tussen (5.1.2) (14) en 24 jaar oud.

In 2019 was die koor die (5.1.3) (een) koor in die geskiedenis van America's Got Talent (AGT) wat tot by die finale rondte gevorder het. (5.1.4) (Hulle het nie die kompetisie gewen nie. Mense was mal oor hulle musiek). Daarna het Sony Music in SA 'n kontrak met hulle geteken. In (5.1.5) (November) 2009 het die koor hulle debuutalbum vrygestel.

Die koor sing in al twaalf (5.1.6) (land+tale). Hulle eintlike genre is afro-pop, maar hulle probeer om verskillende genres te sing. Deur hulle vertonings is hulle betrokke by dinge wat (5.1.7) (elke dag) met mense gebeur. In 2021 het hulle gebaretaal aangeleer en dit in hulle vertoning gebruik om *World Hearing Day* te (5.1.8) (fier/vier).

Die koor het onlangs weer met groot sukses (5.1.9) (...) die AGT deelgeneem. Hulle het hul eie liedjie, *We will rise*, gesing. Simon Cowell, bekende (5.1.10) (beoordeel), was beïndruk. Hy het gesê dit was die (5.1.11) (reg) besluit om hulle eie musiek te sing.

Die wêreld het kennis geneem (5.1.12) (van) ons koor! Hulle gaan nou deel wees van die (5.1.13) (volgende) AGT: All Stars.

[Verwerk uit *Vrouekeur*, 8 November 2019 en *Die Burger*, 25 Januarie 2023]

5.1.1 Gee die MEERVOUD van die woord tussen hakies.

Dit bestaan uit 30 (koorlid). (1)

5.1.2 Skryf die GETAL tussen hakies as 'n woord.

Dit is hoofsaaklik tieners en jongmense tussen (14) en 24 jaar oud. (1)

5.1.3 Gee die KORREKTE VORM van die woord tussen hakies.

In 2019 was die koor die (een) koor in die geskiedenis van America's Got Talent wat tot by die finale rondte gevorder het. (1)

- 5.1.4 Verbind die twee sinne met die VOEGWOORD tussen hakies en plaas die KOMMA op die korrekte plek.
Hulle het nie die kompetisie gewen nie. Mense was mal oor hulle musiek. (alhoewel).
Begin só: Alhoewel hulle nie ... (2)
- 5.1.5 Gee die AFKORTING vir die woord tussen hakies.
In (November) 2009 het die koor hulle debuutalbum vrygestel. (1)
- 5.1.6 Gee die SAMESTELLING van die woorde tussen hakies.
Die koor sing in al twaalf (land+tale). (1)
- 5.1.7 Gee EEN woord vir die woorde tussen hakies.
Deur hulle vertonings is hulle betrokke by dinge wat (elke dag) met mense gebeur. (1)
- 5.1.8 Kies die KORREKTE WOORD uit dié tussen hakies.
In 2021 het hulle gebaretaal aangeleer en dit in hulle vertoning gebruik om *World Hearing Day* te (fier/vier). (1)
- 5.1.9 Vul die ontbrekende VOORSETSEL in.
Die koor het onlangs weer met groot sukses (...) die AGT deelgeneem. (1)
- 5.1.10 Vorm 'n SELFSTANDIGE NAAMWOORD van die woord tussen hakies.
Simon Cowell, bekende (beoordeel), was beïndruk. (1)
- 5.1.11 Gee die KORREKTE VORM van die woord tussen hakies.
Hy het gesê dit was die (reg) besluit om hulle eie musiek te sing. (1)
- 5.1.12 Gebruik die HOMONIEM van die woord tussen hakies in 'n sin sodat die betekenis duidelik blyk.
Die wêreld het kennis geneem (van) ons koor! (1)
- 5.1.13 Verdeel die woord tussen hakies korrek in LETTERGREPE.
Hulle gaan nou deel wees van die (volgende) AGT: All Stars. (1)

5.2 Kyk na die prent en beantwoord die vrae.

TEKS G: PRENT

[Bron: google images]

- 5.2.1 Skryf die hele sin oor in die INFINITIEF.
 Die kind op die stoel is besig (werk op die rekenaar). (1)
- 5.2.2 Skryf die sin hieronder oor in die VERLEDE TYD.
 Die twee kinders op die bed bespreek die werk. (1)
- 5.2.3 Gee die korrekte AFRIKAANS vir die woord tussen hakies.
 Ons sien mooi bome deur die (*window*). (1)
- 5.2.4 Skryf die sin oor in die ONTKENNING.
 Die kinders se kamer is altyd deurmekaar. (1)
- 5.2.5 Skryf die HELE sin hieronder in die korrekte WOORDORDE.
 Die kinders pak (op die boekrak) (die boeke) (netjies). (1)
- 5.2.6 Gee die ALGEMENE NAAM (versamelnaam) wat mense vir die woorde tussen hakies gebruik.
 Terwyl die kinders lees, is hulle nie besig met (Facebook, Instagram of Twitter) nie. (1)

[20]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 80